

המערב ישוב לקיינס

ספרו של קיינס הציע פתרונות למיליוני העובדים הנפגעים בעקבות המשברים הכלכליים בעולם • למרות שפורסם במהלך המשבר הכלכלי בשנות ה-30 של המאה הקודמת, קיינס, כנראה, עדיין רלוונטי

ג'ון מיינרד קיינס/ התאוריה הכללית של תעסוקה, ריבית וכסף/ מאגנס, ידיעות אחרונות, מוסד ביאליק/ 280 עמ'

התנודות הכלכליות בשוק העולמי משכו זה שנים את תשומת ליבם של הכלכלנים. לתנודות אלו משמעויות מרחיקות לכת על המשק הלאומי והעולמי כאחד. די באירוע כלכלי אחד להזות מנוף לשינויים פוליטיים בקנה מידה גלובלי. קרל מרקס ראה במשברים כלכליים דפוס בלתי נמנע המאפיין את הכלכלה הקפיטליסטית, עדות לאנומליה הטבורי עה בהם. קיינס סבר כי אין תחליף למשק חופשי ואת עולותיו ניתן לתקן במסגרת הכלים שהוא עצמו מציע.

ספרו של קיינס פורסם במהלך המשבר הכלכלי בשנות ה-30 של המאה הקודמת. היה זה לא רק ניסיון תיאורטי של כלכלן להמשיג את המחזוריות הבלתי נמנעת בכלכלת המקרו, אלא ניסיון של הוגה להציע פתרונות לאותם מיליונים של עובדים הנפגעים בעקבות משברים אלו.

השילוב של הפן התיאורטי עם הניסיון מכון המדיניות לפתור בעיה קונקרטית הוא זה המאפיין את קיינס ועיקרי מחשבתו הכלכלית שהספר הזה מציג.

כמו מרקס, קיינס הכיר בקשיים המבניים המאפיינים את הכלכלה הקפיטליסטית,

צילום: יח"צ

אך בניגוד אליו, הציע קיינס דרכים לתקן משגים אלו בתוך המבנה הקיים. קיינס הראה כי בקפיטליזם המאוחר, הגידול בהשקעות קטן מהגידול בחיסכון. הכסף הנחסך מצמצם את כוח הקנייה וכך מופר האיוון בין הביקוש להיצע, וכך נוצרים גלי האבטלה המקטינים עוד יותר את הביקוש, ביצורם מעגל שאין לצאת ממנו.

קיינס סבר שהדרך היחידה לצאת ממעגל קסמים זה היא על-ידי מדיניות ממשלתית המגדילה את הביקוש לסחורות ושירותים. ארה"ב ומדינות אירופה, שיישגמו את ההמלצות של קיינס, הצליחו להוציא עצמם מהמשבר הכלכלי תוך שילוב אהוזים ניכרים של כוח העבודה במשק.

מעבר לתיאוריה המופשטת והמספרים היבשים, שימש הקיינסיאניזם את המסדר של הכלכלה הסוציאל דמוקרטית של אירופה לאחר מלחמת העולם השנייה. המדיניות הכלכלית האמריקנית טרחה אף היא לאמץ את המלצותיו.

המדיניות הכלכלית הקיינסיאנית, שאפיינה את כלכלת ישראל בשלושת העשורים הראשונים שלה, הסתיימה עם עליית נתניהו לשלטון. בשנות ה-70 הייתה ישראל מבין המור בילות בכלכלה השווייטית שלה. כיום נמצאת ישראל בתחתית סולם אי השוויון. הכרסום במעמד הבינוני מצמצם את הביקושים (בריוק כמו שצפה קיינס), וככזה מאט את הפעילות הכלכלית. אין זה מקרה שאיגוד לשכות המסחר פנה אז אל נתניהו בבקשה לסייע למעמד זה. הנשיא בוש אף הוא קרא לעם האמריקני לשוב ולצרוך, שעות אחדות לאחר הפיגוע במגדלי התאומים.

תוצאות הפסקת המדיניות של קיינס בישראל מכרסמות בצמיחה של המשק. הן פוגמות בתחושת הסולידריות החברתית ולבסוף מצמצמות את מידת המעורבות של האזרח בממשל. האחוז הנמוך של המצביעים בבחירות האחרונות הוא דוגמה אחת לכך. המערב ישוב לקיינס, השאלה רק מתי ומה יהיה המחיר עד אז.